העולם הזה

בלי אגרה
בלי משוא פנים

רחוב גליקסון 8, תל־אביב, טלפון 26785, ת. ד. 136. מען למברקים: „עולמפרס". המוציא לאור: העולם הזה בע"מ. דפוס משה שהם בע"מ, ת"א, טל. 62239.

המערכת איננה אחראית עבור תוכן הודעות, כולל מודעות המתפרסמות תחת הכותרת „דו"ח לצרכן", „דו"ח לנוסע" וכו' הסוכנות ונערכות על־ידי המערכת.

חתן ערך הראשי:
אורי אבנרי

ראש המערכת:
שלום כהן

עורכי־משנה:
רוב איתן, אורי סלע

עורך כיתוב:
סילבי קשת

עורך תבנית:
אהרון צור

הכתב הראשי:
שרגא הר־גיל

צלם המערכת:
יהודה זעירא

חברי המערכת:

ישראל ביבר, ניצה נבו, איתן נבירוף, לילי גלילי, דויד הורוביץ, רותי ורד, רוני זוהר, אברהם חרמון, אוסקר סאובר, משה לשם, אביבה סטן, שמוס קינן, שלמה קרן, אלי תבור.

הצייר הראשי: אריה אריאל

עורך דפוס: שמואל ברתור

מנהל מעבדה: נתן רוזן

העתון הנקרא ביותר במדינה

קו ישר

דומני שאין עתון בארץ הלוחם כמונו במשטר הפיאודליזם המפלגתי. אולם כמו כל דבר טוב, אפשר גם להפוך מלחמה זו למשהו מגוחך. אני מתכוון למסע־הצלב ה־חדש של הארץ נגד הכנסת תנועות־הנוער ה„מפלגתיות" לתחומי בית־הספר.

ביום מוכרות שתי תנועות על־ידי משרד־החינוך: הצופים והתנועה המאוחדת. שתיהן בלתי־מפלגתיות בהחלט. כלומר, שתיהן שייכות בעקיפין למפא"י.

אולם כשישנו ויכוח בין החוגים אשר עליהם מתבסס הארץ לבין מדריכי השומר־הצעיר או המחנות העולים, הרי הסימפטיה שלי היא בצד אלה האחרונים. אי־המפלגתיות של הארץ היא לאחרונה מפוקפקת למדי גם בלאו הכי, והיא על כל פנים מצב רוח נוח, שאינו מחייב לשום דבר. היא מובילה את הנוער, בהכרח, מבית־הספר למועדון־הלילה, במכונית של אבא ובחליפה המודרנית של האופנה האחרונה.

תנועות־הנוער המפלגתיות הן העומדות כיום על הספר. הן התופסות את הקו מ־נחל־עוז עד ניר־יצחק, ומלהב עד דן. כל המשקים האלה משוועים לתגבורת. ותגבורת זו יכולה לבוא, במצב הקיים, רק מתנועות־הנוער.

החרמת תנועות־הנוער אינה אלא הסתאה להחרמת הספר. יש הבדל גדול בין לחי־מה במשטר פסול, המחניק את הארץ, לבין לחימה בתנועות שהן הדבר החיובי היחידי במשטר זה.

איני יודע למה מחנכים כיום המחנכים הישראליים, המנצחים על החינוך התיכוני. איני חושב שהם עצמם יודעים זאת. אולם מחנך שאינו מחנך לשום דבר, מה זכותו לחבל במאמציהם של אחרים המחנכים לי־משהו, ויהיו אפילו מוכתמים בכתם המפלגתיות?

לי יש רק ספק אחד: האם יהיה זה טוב אם שליח תנועת־הנוער יהנה מחסות מנהל בית־הספר, ויהיה מעין שליח־מסעם? האם לא יסול הדבר מהתנועה את הדבר החשוב ביותר — את היכולת לבטא את המרד הסבעי, הבריא, של כל דור צעיר בדור ה־הורים והמורים? האם לא יגרום הדבר ל־חינוך של הליכה־בתלם? האם לא יוריד הדבר את התנועה עצמה בעיני הנער המת־בגר? האם לא יהפוך את התנועה בעיניו לאחת החוליות של שרשרת האבטוריטה הכפייה מלמעלה?

יתכן מאד שכדאי למדריכי התנועות ל־הרהר על צד זה של הענין: קבלת עול „ההכרה הרשמית".

★ ★ ★

השבוע קיבלתי מכתב מעניין מהנדס צעיר במגנגון המדינה. אני מוסר אותו כלשונו:

„אני אחד החיילים האלמונים העומדים כבר שש שנים על משמרת בודדה, תחילה בטכניון, בצבא, ואחר־כך בעבודה ובחברה. לאן שאני בא מתפתח איכשהו ויכוח על העולם הזה, ותמיד אני מתיצב כאיש אחד בשער ועומד בפרץ ומגן על העתון.

מה לומר לכם? במשך כמה שנים זה היה עסק ביש. אמנם, תמיד הרגשתי ש־בעלי־שיחי יודעים בעל־פה לא רק כל מלה בעתון, אלא גם כל פסיק וכל נקודה ש־בו. אולם רבים מהם הכחישו שהם קוראים את העתון, והתקיפו אותו על כל צד ושעל כעתון זול, לא־רציני וכו'.

בחדשים האחרונים אני מרגיש שפרצתי את החזית ועכשיו אני נע באופן חופשי בעורף האויב. זה התחיל בפרשת אבא חושי ועמוס בן־גוריון, והגיע לשיאו בבא־מרים על הדתיים, שרת ובן־גוריון. קוראי המחתרת של העולם הזה יצאו לאור העו־לם. אפילו המהנדסים במקום העבודה שלי, שהם סנובים ממדרגה ראשונה, מתוכחים עליו בגלוי ובקול רם. הדעה הכללית אצלנו היא עכשיו שהעולם הזה הוא עתון רציני, אינטלגנטי והיחיד המעז להגיד את כל האמת.

מה שמרגיז אותי הוא שכולם טוענים שהם תמיד אמרו שהעולם הזה הוא העתון בה"א הידיעה, כך שאפילו אין לי שמחת־נצחון אמיתית.

אני מרגיש שעוד מעט אהיה אוייב מוש־בע של העולם הזה, כי אני מסבעי תמיד שוחה נגד הזרם."

מאיר שפיר

מכתבים

יש דין ויש דיין

מאמרו של העורך על השתלטות קבוצת המנהלים בסדינה (העולם הזה 976) יכול היה להדהים את הציבור הרחב, אשר כל עתוני המדינה קשרו קשר למנוע ממנו את יריעת האמת. אולם לגבי אותם המעטים היודעים אמת זו, היה בו לקוי רציני אחד: חסרו בו השמות של כמה מן הרודנים הח־דשים המרכזיים. מדוע?

אחד היודעים, ירושלים

מסיבות מובנות לא היתה אפשרות לפרסם את הרשימה המלאה.

... קראתי את הדברים באותה חלחלה כמו שקראתי בשעתו את ספרו של אורוול, „1984". אולם איננו יכול להאמין שזה יכול לקרות אצלנו. עוד יש דין ויש דיין ב־ישראל.

אברהם קרני, חיפה

הקורא קרני צדק — לגבי החלק השני של הפסוק.

למה לקרוא לזה „שלטון הצללים"?

מאחר שאף אחד מהחברים האלה לא סיכן את חייו אפילו רגע אחד למען המולדת, ולא שירת בתפקיד קרבי בצה"ל, מדוע לא לקרוא לזה בשם צברי טוב: „שלטון הנ'וביקים"?

מנחם עירון, מרת־גן

... לא הייתי מאמין למאמר הנורא לולא הופיעו בצידו הביוגראפיות של ששת המנ־הלים. הן מוכיחות שזו כת אחת. המכנה המשותף, פחות או יותר: אינטליג'נס—רכיש —שליחות בחוץ־לארץ ב.ג.'.

יצחק פרלין, טבריה

אני תמה: באיזו מדינה בעולם שולטים כל כך הרבה אנשים שעברו באינטלינ'נס— וכל כך מעט אנשים שיש להם אינטלינ'נציה?

שמואל לויט, חדרה

... אני שמח לשמוע כי במקום פולחן־האישיות של בן־גוריון עומדת לבוא הנהגה קולקטיבית של המנהלים...

שרה שרון, הרצליה

הנהגה מדי קולק־טיבית?

הג'ונגל

הקללה של אפטון סינקלייר ירדה גם עלי־כם. סינקלייר כתב על קרושים ברזיל כמוכם. לכן הפך לקברן החרות באמריקה, ואתם תהיו קברניה בישראל.

כי האדם הממוצע אינו ניבור. כשהוא קורא על קרושים הסובלים למען הצדק, אין הוא אומר לעצמו: „עלינו ליצור עולם שבו לא יהיה דבר כזה אפשרי!" אלא: „שקט! עלי להיזהר! אחרת זה יקרה גם לי!" אין לו אומץ־לב אזרחי.

פיל כהן, תל־אביב

שכר האמונה

הרשוני להוסיף משהו למאמרכם על ה־מיסטל הצבאי (העולם הזה 969), שיעזור להבהרת התמונה.

נולדתי בנצרת ולמדתי בונר האוניברסיטה האמריקאית בביירות ואוניברסיטת לונדון, אנגליה. בשנים 1937-8 שירתתי (בחשאי) את התנועה הציונית בלונדון, באמצעות מר רב הון המנוח, מר ארתור לוריה שהיה אז מזכיר התנועה וד"ר ברודצקי המנוח, יושב־ראש התנועה.

המשכתי את פעולותי, תוך סגנ הרוש וממושך עם מר אליהו ששון בתקופת המנדט וב־1948, עבדתי עם הש"י, כפי שמעידות תעודות הנמצאות בידי. משך כל השנים, מאז קום המדינה, שמרתי על נאמנותי לאר־ץ ישראל המדינה. בר, באוקטובר 1952, כאשר החזיקה המפלגה הקומוניסטית ביזמה בעיר זו ומר מיקונים התרברב כי נצרת היא מיבצר הקומוניסטים בישראל, הייתי זה ששבר את שביתת עובדי העיריה, שאורגנה על־ידי מפלגה זו. בצורה זו איבדו הקומו־ניסטים את אחיזתם וההשפעה המכרעת ב־נצרת עברה לידי מפא"י.

הנני רק אזרח פשוט ונאמן, אשר אמונתו במדינת ישראל כסמל החירות והשלום לא נתערערה. אני חושב כי תאמינו לדברי ביתר קלות, אם אומר כי מאז קום המדינה הריני נמצא במחסור, וללא עבודה קבועה.

זיוה שפיר, 1951

בקשתי להרשות את חזרתו של אבי, נד־חתה — למרות שידוע כי עזב את הארץ ב־1946. לאחר שערבים התקשו בחיינו.

דאוד חורי, נצרת

הכחשות כיעם

מזמן לא צחקתי כל כך הרבה כמו אחרי קריאת מכתב ההכחשה הארוך של מר זנוויל כהנא (העולם הזה 965). כמו בלעם המכוון יצא להכחיש, ולמעשה אישר סעיף אחרי סעיף כל מה שאמרתם. אולם מוזר שלא מצאתם לנחוץ לענות בו במקום בלבלעם מו־רכני זה.

בובי סיאן, נהריה

לקיים את הפסוק: „ופתח ה' את פי העתון?"

... לדעתי אסור לכם להשאיר מכתב כמו זה של כהנא ללא תשובה ברורה. מי שיודע לקרוא בין השורות יוכח כמובן לדעת ש־כהנא לא הכחיש כלום, ואפילו מאשר את תוצאות החקירות שלכם, אולם הקורא ה־ממוצע לא יבין זאת ויחשוב שטעיתם...

צפורה זקס, רחובות

כמו כל בית־משפט הגון, ובניגוד לעתונים מסויימים, נוהג העולם הזה לתת לנאשם את המלה האחרונה. סומך על האינטלגנציה ש־חבר־השופטים (הקוראים) שיבחינו בין הכ־השה והסוואה. רק במקרים של שקרים גסים או טעויות בולטות נוהג העולם הזה להוסיף השובה למכתבו של אדם המנסה לסתור את הנאמר עליו בעתון.

... המצאתם לבולנו משרות במשרד הסעד — ובקלות כואת. העובדה שאיש מאתנו לא עבד ואינו עובד במשרד הסעד אינה מענינת אתכם כנראה... וזאת לידיעתכם: מרם קי־בלנו פרוטה אחת ממשרד הסעד מאז הוקם עתוננו.

מ. אלראי, בשם עובדי
מערכת המודיע, ירושלים

צר מאד שהקורא אלראי רואה את עצמו מקופח על כי אינו מקבל את המגיע לו. כן מקבלים וקיבלו את משכורתם ממשרדי הדתות וחסעד: עורך המודיע פנחס בו־רובסקי, חברי המערכת הרב חיים רבינוביץ, משה עקיבא דרוק, דוד זריצקי.

עובדיה מעקיר

ברצוננו להוסיף משהו לסיפורכם על הרב עובדיה ברמי מכפר עקיר (העולם הזה 969). בשנת 1953 משרד הדתות העביר אלינו את הרב הזה, למרות התנגדותנו החריפה, ולמ־רות שהיו מועמדים מתוכנו, שבגלל מינוי הנ"ל נשארו מחוסרי פרנסה ונתמכים על־ידי לשכת הסעד.

מינויו היה בסתירה נמורה למצפון הישר וכן בגלל סיבות פוליטיות, כפו עלינו את הנ"ל. כיום, אחרי המקרה הידוע של הרב הנ"ל ותחירה של המשטרה סביבו, החליט ציבורנו בכפר עקיר למנות ועדה שתוכל ל־פעל בהעמדת רב ושוחט מתוכנו.

בפגישתנו האחרונה במשרד הדתות בתל־אביב, התפרץ המזכיר ואיים עלינו והודיע שהם, משרד הדתות, לא יאשרו שום רב או שוחט קבוע בכפר, אלא הם יחזירו את הרב עובדיה ברמי למלאות את מקומו הקודם בכפר עקיר. האם משרד הדתות רשאי לכפות עלינו רב בצורה כזו?

תושבי הכפר, עקיר

ניצוץ אור במאורה

אני מכיר את תומאס וינר (העולם הזה 974) כאדם הנרתע לכל שמועה על מעשי שחיתות. הוא אדם ישר למופת ולא התי־פלאתי כשקראתי את דבר העליבה והמזימה אישר זממו אנשי חושי על האדם הזה. ברור כי אנשים כמוהו אינם רצויים בעיריית־חיפה. כישם שלא רצוי שום ניצוץ של אור במאורת ננבים.

אבא חושי, המעניק פיצויים מלאים לפריי־ליר, לא ישן בלילה וחש לסלק את וינר. שכר הכל קיבל 40 ל"י תמורת עבודת שיר־טוט שעשה מחוץ לעבודתו בעיריה.

קורא, חיפה

זיוה של זיוה

מתוך מכתבה של אחת הקוראות (העולם הזה 976) למרתי שהעולם הזה גילה את זיוה שפיר לפני חמש שנים, כשרק באה לארץ. אז לא קראתי עדיין את העתון. אולי תראו לנו שוב את זיוה של אותם הימים? מה היה זיו פניה אז?

דן בורובסקי, קרית־חיים

זיו פניה (וגופה) של זיוה בשנת 1951, כפי שצולמה על־ידי צלם העולם הזה: ראה תמונה.

גאונים כמקרר

את הנקודה העיקרית בסיפור על ההקפאה העמוקה של זירמת פרים (העולם הזה 973) לא הבאתם, והיא: כיום אפשר לאחסן זירמה עד אשר צאצאי הפר יגדלו ואפשר להיווכח בטיבם. במקרה שהם מזן טוב, אפשר לחסר־שיר ולהשתמש בזירמה המוקפאת ובצורה זו לשבח את הנזע באופן מתמיד.

אגרונום ב. לוגברג, תל־אביב

אני רואה לנגד עיני רוחי את היום בו יכנס זוג ביישני למעבדה לשימור הפין ה־אנושי והשבחתו, ויזמין ילד בלונדי, בעל־עינים אפורות, נטיות מוסיקליות ויכולת נופנית מפותחת. המעבדן ינש למקרר, יו־ציא משם זרע קפוא שניתן בירושה לאנו־שות, על־ידי גאוני הדורות הקודמים — והרי הילד המבוקש.

עליזה חן, נהריה

עניין של הגיון קר, מה?

על חשבון הלהקה

בכתבה „הדרן ספרדי" (העולם הזה 974) הנכם כותבים שעם תום מועד החוזה לא היה בידי מרשתי, קנפילם בע"מ, לשלם את הסכום 15 אלף ל"י דמי אכסנם של 25 חברי הלהקה הספרדית במלון „נוית" וכי בית־משפט השלום הוציא צו מניעה על ציו־את הרקדנים עד שייפרע חשבונם... לפי ההסכם של מרשתי עם הלהקה לא היתה מרשתי חייבת כלל בתשלום דמי האיכסון של חברי הלהקה ועליהם היה לשלם בעצמם את ההוצאות האלה... לא נדרשה ולא הי־תה כל התערבות של משרד החוץ בקשר ל־יציאת הלהקה לחוץ־לארץ.

עורך־דין א. דינרי, תל־אביב

מקור הקללה

אמא של מושקה הרס"ר שמעה משאר האמהות בשכונה שהבנים ש־להן מושמיצים נורא את מושקה, אומרים שהוא עושה להם צרות איו־מות ומקללים אותו.

כשמושקה בא לחופשה, שאלה אמא: „תגיד, מושקה, למה כל ה־חיילים מקללים אותך?"

ענה מושקה: „תגיד, אמא, אותך מקללים יותר."

רמי אלנברג, צה"ל